

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXVI. Argumenta reliqua dissolvuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

istius odii ad Deum referri potest per alium actum (charitatis utique, seu Dei propter se dilectionis) quod dum fit, per priorem actum odio habens peccatum præcisè ob ejus turpitudinem, ne quidem peccat ex defectu relationis in Deum; cum necesse non sit actum quemcumque in Deum referre per ipsummet, sed satis sit quòd referatur per alium actum.

279 3°. Peccati turpitudine Angelis, & protoparentibus, ante lapsum meritò displicuit, sine ullo respectu ad Deum offensum, utpote qui offensus nondum erat: & adhuc hodie peccatum sic displicere potest, non ex pœnitentiæ virtute, sed ex sola charitate, non respiciendo ad Deum offensum; sed solum ad Deum cui peccati displicet turpitudine. Quo casu nemo dixerit eum peccare, cui sic peccatum displicuerit. Et cur peccaret anima castissima, cui luxuria displiceret ob suam fœditatem, Deo displicentem?

280 Respondeo 2°. negando secundam consequentiam. Quia eo haud dubiè sensu attritio illa est bonus motus, quo gehennæ & pœnarum metus servilis est bonus metus. Itaque quemadmodum servilis gehennæ & pœnarum metus, in se & secundum se bonus est, etiam si servilitas, ipsi extrinsecè adjuncta, mala sit; sic attritio servilis in se & secundum se bona est, etiam si servilitas, sive benevoli amoris Dei defectus malus sit. Videri potest S. Thomas id optimè declarans 2. 2. q. 19. a. 4. his verbis: *Timor servilis ex parte servilitatis habet quòd sit malus, non in se, sed in adjuncta extrinsecè circumstantia mala, quia scilicet prædicta servilitas non pertinet ad speciem timoris servilis; sicut nec informitas ad speciem fidei informis. Species enim moralis habitus vel actus, ex objecto accipitur. Objectum autem timoris servilis est pœna. Cui accidit, quòd bonum, cui contrariatur pœna, ametur tamquam finis, positivè, vel negativè ultimus, in ipso sistendo, ipsumque finaliter propter se, non propter Deum amando.*

281 Ex quibus Steyartius in novitate utrimque repressa nota 10. meritò colligit, nihil sive ex Decreto Alexandri VIII. sive ex aliis aliorum SS. Pontificum Decretis, hæctenus emanatis, concludi contra Lovaniensium doctrinam, de obligatione referendi omnes actus deliberatos in Deum propter se dilectum. *Doctrinam (inquit) Schola nostra super ea re coram Apostolica Sede candidè exposuimus. Censuram illius avidè depoposcimus. Nulla secuta est, licet eadem doctrina nostra, cum articulis nunc per Alexandrum VIII. damnatis, esset in eodem scripto delata. Damnatus damnata: quibus autem S. Sedes adhuc tam studiosè parcit, quid alii quidam ea fugillam?*

CAPUT XXVI.

Argumenta reliqua dissolvuntur.

282 **O**bjicies 5°. Nostram de relatione operum doctrinam docuit Bajus, docuit

Janfenius; imò docuerunt hæretici, ut Calvinus l. 3. Institut. c. 10. art. 3. ubi peccat se dicit Catones, Scipiones, Fabritios in actibus suis, etiam illustrioribus, quia, fide destituti, non ad eum finem retulerunt, ad quem referre debuerunt. Et in Antid. ad sess. 6. Trident. c. 25. *Dei (inquit) iudicio nihil est sincerum, nec probum, nisi quòd ex perfectò ejus amore manat.*

Respondeo: eam docuerit vel non docuerit Bajus, docuerit vel non docuerit Janfenius, certè si sensu divinorum Eloquiorum, si sensu Sanctorum, meliorumque Theologorum docuit, non idèò falsum est quia docuit. Quia verum à quocumque dicitur, à Spiritu sancto est, ut S. Thomas dicit post S. Ambrosium in epist. ad Rom. c. 12. ubi sic: *Quidquid verum à quocumque dicitur, à Spiritu sancto dicitur.* Neque idèò neganda Personarum divinarum Trinitas, quia eam Calvinus confessus est; uti nec realis Christi in Sacramento Eucharistico presentia, quia eam Lutherus admisit. Puerilis proinde & invidiosa est illa tam familiaris nonnullorum Novaturientium objectio: Ita Bajus, in qua Janfenius, nisi legitime probent, in quæstione de qua agitur, Bajus & Janfenium errasse. Neque enim in omnibus idèò errarunt, quia in aliquibus condemnata est doctrina ipsorum. Quia, ut sapienter advertit piissimus Contentonius Theol. ment. & cord. to. 3. dissert. 6. c. 1. specul. 1. q. 6. "iniquum est, & planè tyrannicum, velle aliquem Authorem, ob aliquot propositiones damnatum, in aliis omnibus reprobare, & eos qui cum ipsis in non damnatis propositionibus sentiunt, damnatarum propositionum reos facere, populoque imperito odiosos reddere. "Damnata proinde damnamus; sed non idèò vera, à quocumque dicta, respiciamus; nec Evangelista respuendum censuit Caiphæ dictum, *Expedi unum mori pro populo*, quia à Caiphæ dictum; verum cum esset (inquit) *Pontifex anni illius, prophetavit.*

Cæterum (ut cum eodem Contentonio prosequar) in his facti quæstionibus non vacat immorari, nec discutere, an Sanctorum, meliorumque Theologorum sensu Bajus & Janfenius philosophati sint, an diverso? Ut enim Augustinus epist. 80. *Ecclesia Christi non litigiosis opinionibus fingitur, sed divinis attestacionibus comprobatur. Neque enim, quòd sine injuria innocentia illius dixerim, si peccavit Cecilianus (Bajus, Janfenius) idèò hereditatem suam perdidit Christus. Facile est homini seu vera, seu falsa de altero homine credere; sed scelerata impudentia est, propter crimina hominis, qua Orbi terrarum non possis ostendere, communionem Orbis terrarum velle damnare. Utrum Cecilianus à traditoribus divinorum Codicum fuerit ordinatus (utrum hac in re Bajus vel Janfenius à sententia recesserit Sanctorum) nescio, ab inimicis ejus audivi. Non mihi de lege Dei... non de Christi, vel*

Vicarii ejus oraculo recitatur. Uni Ecclesiæ Romanæ adhareo, doctrinæ Sanctorum meliorumque Theologorum insisto; quid Bajus vel Janfenius senserit parum curo.

284 Ad Calvinum quod attinet, relationem ad Deum ex perfecto ejus amore requisivisse constat ex objectis verbis ipsius. Nos autem cum Facultate Lovaniensi dicimus, quod *ista relatio fieri non debet per charitatem perfectam, sufficit eam fieri per charitatem imperfectam*, quam in ipsis quoque peccatoribus Concilii Tridentini Patres agnoverunt, prout alibi ostendimus.

285 Objicies 6°. In hoc statu distractionis & miseriæ moraliter impossibile est omnes actus nostros deliberatos referre in Deum, seu facere propter Deum, Deumque proinde in omni actu nostro deliberato diligere.

Respondeo, omnes actus nostros deliberatos referre in Deum ex dilectione actuali, id est, ex dilectione super quam fiat actualis reflexio, esse moraliter impossibile. Reverà namque continua ista in omnibus actibus nostris reflexio, in hoc statu distractionis & miseriæ est moraliter impossibilis. Sed non est moraliter impossibile ex dilectione virtuali omnes actus nostros in Deum referre. Aliàs id non solum non esset præcepti, sed neque consilii (quod de re impossibili esse non potest, magis quàm præceptum.) Hoc autem patet esse falsum, & sacris Oraculis, Theologorumque & Sanctorum omnium sententiæ contrarium.

286 Videri potest Theologorum Princeps Aquinas in qq. disput. q. un. de charit. a. 11. ad 2. ubi objectionem illam eodem quo nos modo dissolvit, dicens, quod *omnia actu referre in Deum, non est possibile in hac vita, sicut non est possibile, quod semper de Deo cogitemus: sed quod omnia virtute referantur in Deum, hoc pertinet ad perfectionem charitatis, ad quam omnes tenentur.* Hoc etiam possibile esse, ipse etiam S. Bonaventura fatetur in 2. dist. 41. a. 4. q. 3. *Admonet Apostolus, quod quodlibet opus nostrum referamus in Deum. Et de quolibet divisim possumus facere (sicut quodlibet veniale divisim vitare) & utile est nobis, & expediens si faciamus. Nullum enim est opus deliberatum quod à nobis fiat, quod quidem non possumus facere propter Deum.* Sicut & S. Franciscus Salesius l. 1. de amore Dei c. 14. *Purificemus igitur, ô Theotime, quantum poterimus, omnes intentiones nostras, & quandoquidem possumus (nota) effundere super omnes virtutum actus motivum sacrum divini amoris, cur id non facimus, &c.*

287 Objicies 7°. Tam impossibile est Deum in omnibus actibus nostris diligere, quàm ab omnibus venialibus abstinere.

Respondeo: sicut impossibile non est abstinere ab omnibus venialibus divisim; ita nec Deum diligere in omnibus actibus nostris deliberatis divisim. Nec hoc modo magis impossibile est Deum in omnibus diligere, quàm diligere Deum ex toto corde, ex tota anima,

&c. Quod possumus omni momento vitæ nostræ divisim, sicut & servare ista alia mandata: *Declina à malo. Post concupiscentias tuas non eas, &c.*

Objicies 8°. Saltem præceptum istud nimis austerum est & rigorosum. Cui enim tale non videatur præceptum, quod sola beatissima Virgo usquequaque servavit.

Respondeo negando antecedens: neque enim tale visum est Sanctis, cælesti afflatis lumine, nec Scholæ Angelo, nec melioribus Theologis, supra laudatis. Et ut S. Augustinus serm. 47. de divers. ait: *Non est durum, nec grave, quod Deus imperat, qui adjuvat, ut fiat quod imperat.* Et S. Thomas Villanovanus Serm. 1. in Domin. 17. post Pentecosten: *Præcipis Domine... ut amem te in omnibus... postquam à te factus sum, & tanto pretio redemptus... O suave nimis, & dulcissimum præceptum... Attendite fratres mei, attendite & videte, qualia præcepta nobis injungit Deus noster, non aspera, non difficilia, non gravia, non importabilia. Non quidem jugulare filios, ut olim crudelissimi demones idolorum cultoribus præcipiebant; non lacerare carnes verberibus, non pedibus nudis super ferreos tribulos ambulare. Sed quid... Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua... Nihil aliud à vobis requiro. Solum amorem flagito, hoc solo pro tot beneficiis & donis contentus. Audistis umquam aliquid clementius aut benignius? Vide reliqua quæ sequuntur ibidem, & videbis nimis durum esse cor, cui durum & rigorosum videtur dictum præceptum.*

Nec refert quod sola beatissima Virgo illud usquequaque servaverit. Quia sola etiam usquequaque servavit præcepta ista: *Declina à malo. Post concupiscentias tuas non eas. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c.* Non ideò tamen nimis austera sunt & rigorosa. Pudor certe est Theologis Christianis impossibile vel nimis durum & austerum videri præceptum omnia referendi in Deum, cum id nec impossibile, nec durum visum fuerit Philosophis Ethnicis. Pudor (inquam) à Christianis minus quàm ab Ethnicis Dei amorem commendari. Quomodò illi possunt absque rubore hanc Ethnici Platonis (in Timæo) vocem audire, quæ testatur quod omnes qui mentis quoquo modo compotes sunt, in operis cujuslibet, vel magni, vel parvi principio, invocare Deum soleant? Et istam Arriani, Epicteti discipuli: *Si sani essemus, quid nobis aliud agendum erat, & publicè, & privatim, quam Numen celebrandum, & laudandum, & grates persolvenda? Nonne & inter fodendum, & arandum, & edendum, hymnus hic cantandus erat Deo: Magnus est Deus, qui nobis instrumenta præbuerit hac, quibus terram excolumus. Magnus est Deus, qui manus dederit, quò deglutiendi vim, qui ventrem, qui effecerit nos latenter crescimus, ut dormientes respiremus... Quòd si luscinia essem, luscinia officio fungerer, si olor, oloris. Nunc rationis cum particeps sim,*

Deus mihi celebrandus est, hoc meum munus est, hoc exequor, neque stationem hanc deservam, quoad licerit. An decet Christianum, filium amoris, & legem amoris profitentem, quovis in opere & incepto minus ad Deum respicere, minus ipsum laudare & glorificare, quam præcipiunt Ethnici? At (inquis) hoc factum difficile est, & arduum? Hoc sibi objicit Augustinus l. 6. de Musica c. 14. & respondet: *Quid ergo facile est? An amare colores, & voces, & placetas, & rosas, & corpora leniter mollia? Hæcine amare facile est anima... Deum verò amare difficile est? ... Quod si ita est, cur ergo dictum est: jugum enim meum leve est... Laboriosior est hujus mundi amor.* Cur ita? quia, ut ait serm. 22. de verb. Apost. divini amoris sarcina non est pondus onerata, sicut est amor mundi. *Sed ala volaturi. Habent enim & aves pennarum suarum sarcinas, & quid dicimus? Portant illas, & portantur; portant illas in terra, portantur ab illis in celo. Tu si... dicas, miseram istam aviculam onerant penna, & detrahas onus hoc: in terra remanebit, cui subvenire voluisti.* Perinde faciunt Adversarii: Miseram animam (inquiunt) onerat tam frequens amor Dei, satis est amare singulis annis, aut semel in fine vitæ. Imò verò laboriosius est (inquit Augustinus) toto reliquo tempore diligere mundum. Quia Deum jucundius diligit, animæ pacem facilius invenit, mandata Dei facilius implet, qui Deum frequentius & ferventius diligit, quam qui rarè & absque fervore. Adversarii proinde jugum Dei potius difficile reddunt quam nos. Amor mundi, pecuniarum, honorum, voluptatum sensibilem, nonne difficilem valde reddit divinæ legis observantiam? An non idè Christus dixit, facilius esse camelo per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum celorum? Quid opus plura addere? si mercatori, pecunias pro fine ultimo amanti, difficile non est à manè in vesperam sollicitum esse de pecuniis comparandis, eoque referre quidquid facit; cur homini Christiano, Deum velut finem suum ultimum amanti, difficile est à manè in vesperam sollicitum esse de Deo comparando, ad Deumque referre quidquid facit?

290 Objicies 9°. Præceptum referendi omnes actus deliberatos in Deum est affirmativum. Ergo non obligat pro semper.

Respondeo 1°. esse affirmativum, virtute continet negativum istud, Non dividas cor tuum. Non diligas nisi Deum, vel propter Deum. Nullam creaturam diligas finaliter propter se.

291 Respondeo 2°. non obligare pro semper absolute, sed pro semper quando deliberatè agimus, sicut ista præcepta, *Omnis sermo vester sit verus, omne juramentum vestrum fiat in veritate, justitia & judicio. Omnia vestra honestè fiant, &c.* solum obligant pro semper, quando sermonem vel juramentum deliberatè proferimus, quando deliberatè agimus, &c.

Respondeo 3°. non obligare pro semper ad referendum actu quodcumque facimus, sed actu vel virtute. Quia Apostolus, dicendo, *Omnia in gloriam Dei facite*, nullam actionem deliberatam exceptit. Si autem non obligaret pro semper, modo dicto, multæ forent deliberatæ actiones exceptæ, quas non teneremur in Deum referre. Et sic non teneremur omnia in gloriam Dei facere. Cujus contrarium Apostolus contestatur.

Objicies 10°. cum Authore speciminum doctrinæ Theologicæ per Belgium manantis p. 3. c. 2. §. 4. & 5. Si homo teneretur ex amore Dei facere quodcumque deliberatè facit, teneretur ex amore Dei eligere quodcumque deliberatè eligit; adeoque peccaret in omni electione deliberatè facta non ex amore Dei. Sed hoc dici non potest; utpote ex quo sequeretur quòd peccaret, quisquis deliberatè eligeret minus bonum præ magis bono, v. g. statum matrimonialem præ virginali (quo dato, nulla jam darentur consilia evangelica, sed omnia forent præcepta): neque enim minus bonum præ magis bono scienter eligi potest ex Dei propter se amore; utpote qui movere non potest ad hoc ut velis minus placere Deo. In hoc argumento adèdè confidit laudatus Author, ut sibi videatur triumphare. Sed inaniter. Nam respondeo negando minorem. Ad ejus probationem nego sequelam, quando Deus non vocat ad majus bonum; sed bonâ fide, post debitam consultationem, orationemque, quis credit se v. g. ad statum ex se minus bonum potius vocari, quam ad magis bonum. Neque enim Deus ab unoquoque exigit electionem status ex se magis boni; sed ab uno electionem matrimonii, ab alio electionem continentia, &c. secundum sapientissimum ordinem divinæ suæ providentiæ, quæ unum ad majora, alium ad minora vocat, & unicuique dona sua distribuit prout vult.

Nec dubium, quin ad minora vocatus, ea eligere queat ex Dei propter se amore, memor parvitas suæ, quòdque non omnia possimus omnes; atque ex Dei propter se amore eligi possit omne quod eligi potest ex Dei vocatione, qui non vocat omnes ad majora, v. g. ad martyrium, ad religionem, &c. nec vult ut quilibet in occasione tyranno se sistat, pro Christo occidendum; imò discipulis suis præcepit, de civitate fugere in civitatem, donec aut mortis definitum tempus superveniret, aut definator temporis Deus ipsis hoc ipsum significaret, vel persecutores inhibens, vel persecutoribus ipsos tradens, uti S. Athanasius ait in Apologia de fuga sua.

Non itaque sequi debemus occurrentes omnes circa majora bona pias cogitationes; imò plerumque debemus non sequi. Quia ea plerumque suggerit satanas, se transformans in Angelum lucis. Probandi proinde spiritus, si ex Deo sint.

Quando autem per internam divini Spiritus inspici-

inspirationem satis innotescit divina voluntas, quâ quis ad opera consilii, vel ad æmulanda charismata meliora vocatur; istis in circumstantiis practicè vix aut ne vix quidem contingit, electionem minoris boni, præ magis bono, ad quod se quispiam vocari cognoscit, esse sine peccato. Tum enim minoris boni electio non fit ex fine, & modo debito, sed vel ex negligentia, vel ex cupiditate. Ex negligentia, dum à majori bono, contra divinam vocationem & inspirationem, recedit; quia terrentur terrenia, v. g. quia timet se incommodare; ex cupiditate, dum ab eo recedit, quia ablandiuntur blandientia, quia videlicet ducitur amore propriæ voluptatis, vel satisfactionis. Quorum neuter est finis debitus. Quidquid enim homo deliberatè facit, vel omittit, facere vel omittere debet finaliter propter Deum. Tunc autem majoris boni electionem non omittit propter Deum, sed propter seipsum.

297 Simile est in eo; qui sciens & volens facit aliquid contra Regulam vel Constitutiones sui Ordinis, de se non obligans sub culpa. De quo Suarez to. 4. de relig. lib. 1. c. 3. sapienter advertit, practicè vix contingere, quòd talis non peccet; non propter obligationem Regulæ, vel Constitutionum sub culpa, sed propter irrationabilem volendi vel nolendi modum in individuo; prout movent Constitutiones nostræ, à Sede Apostolica approbatæ, p. 4. c. 18. n. 5. his verbis; *Quamvis nostræ Constitutiones ex se non obligent ad culpam... advertant tamen nostri fratres, vix in praxi fieri posse, ut quis eas sciens & libens sine culpa transgrediat... propter difficultatem honestatis inducenda in actionem prohibitam. Nam prohibitio facit, ut actio ut sic non possit esse bona, cum integritate omnium circumstantiarum, &c.*

298 Idèò pius Contenton to. 3. Theol. ment. & eord. dissert. 5. c. 1. specul. 3. dicit quòd à se probari non potest eorum laxissima sententia, quæ affirmat; nihil peccare eos, qui sacrorum inspirationum motus vel negligunt, vel repellunt... Nam juxta communem christiana pietatis sensum, quotquot non sunt solida virtutis experies, de divinarum inspirationum neglectu & repulsa humiliter se accusant, non secus ac de insinuatione spirituali, quæ Dao ad majora vocanti non respondent. Quia nimirum sciunt, Deum hujusmodi repulsam interdum non leviter punire, dum eos cadere sinit, qui progredi non nituntur, & ab illicitis & lethalibus rapti, qui semper permissis indulgent. Enim verò tamdiu non relabimur, quamdiu ad priora contendimus. At ubi ceperimus stare, descendimus, nostrumque non progredi, reveri est.

299 Objicies 11°. Si homo ex Dei propter se amore facere teneretur quodcumque facit, nullus esset veræ virtutis actus, qui non esset amor Dei propter se, seu qui non esset actus elicitus à charitate; nulla proinde vera virtus, à charitate distincta.

Respondeo negando sequelam, eò quòd

virtutes, & actus virtutum à propriis specificentur objectis, proprioque fine proximo, non à remoto, seu ultimo, ad quem per charitatem referuntur illi etiam virtutum actus; qui non eliciuntur; sed imperantur dumtaxat à charitate. Qua de re plura infra.

Objicies 12°. Si peccaret, quisquis scienter omitteret actum deliberatum referre in Deum; peccaret mortaliter, utpote contra primum maximumque mandatum, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, &c.*

Respondeo negando sequelam. Quia, ut ostendi l. 6. c. 17. quodcumque primo illo mandato præcipitur, non præcipitur sub mortali, sed aliquid sub veniali; sub quo dumtaxat præcipitur nullam creaturam amare propter se, velut finem negativè ultimum, modò Deus semper ametur tamquam finis positivè ultimus.

CAPUT XXVII.

Actualis relatio actuum nostrorum haud requiritur; sed sufficit virtualis: cujus natura explicatur.

Necessariam non esse relationem actualem, sed sufficere virtualem docet S. Thomas supra n... eò quòd impossibile sit de Deo semper actu cogitare, ac per consequens Deum semper actu amare, ita ut super eò semper fiat actualis reflexio. Hoc enim Deus non mandat ad meritum, sed promittit in præmium, ut S. Bernardus ait Serim. 50. in Cant.

In quo verè consistat relatio illa, seu intentio virtualis, facile non est explicatu. Tametsi omnes conveniant in tribus ad eam requisitis, videlicet 1°. quòd præcesserit intentio actualis: 2°. quòd hæc non fuerit revocata: 3°. quòd adhuc perseveret in aliquo effectu suo, qui continuatur ex vi ipsius. Istud tertium est, in cujus explicatione non modica est difficultas.

S. Bonaventura in 2. dist. 41. a. 1. q. 3. aliquid ei lucis affert, dum ait, intentionem, quæ quis initio sese applicuit operi, virtute permanere, quamdiu opus durat, dummodo mutata non fuerit, v. g. si studio me applicuerim ex intentione divinæ gloriæ, intentio virtute permanere censetur, quamdiu studium meum durat, etiamsi de ea, in studii decursu, amplius non cogitem.

Similiter dum operi inchoato ex intentione divinæ gloriæ, opera alia succedunt, sibi invicem taliter connexa, ut alia ex aliis profuant, & omnia oriantur ex primo, intentio primi operis (ait S. Bonaventura) virtute censetur permanere in omnibus istis operibus subsequenter, etiamsi de ista amplius non cogiteur. Quemadmodum dum Medicus ex intentione sanandi infirmum, proficiscitur ad colligendum herbas, easque deinde colligit, collectas miscet, exinde liquorem exprimit, atque hinc medicinam conficit, con-